

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

**Півторак І.С., здобувач вищої освіти, групи ПУА 4/1,
Миколаївського Національного Аграрного Університету**

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується загострення правових, політичних, організаційних, економічних, екологічних та соціальних питань, пов'язаних з використанням земельних ресурсів. Розпорошеність законодавчих актів та їх невідповідність один одному, наявність різних, іноді протилежних, політичних інтересів, постійна зміна організаційних структур центральних органів виконавчої влади, збільшення кількості порушень земельного законодавства в системі управління ЗГСП, загострення екологічних проблем, соціальне незадоволення діями влади щодо вирішення земельних питань – це неповний перелік тих напрямів, які потребують негайного регулювання з боку держави. Зростає потреба у високопрофесійному, науково обґрунтованому, системному управлінні процесами використання земельних ресурсів на державному, регіональному та місцевому рівнях. Дотепер діючі форми, методи та моделі державного управління у сфері регулювання земельних відносин не задовольняють запити сьогодення, оскільки їх опрацювання виконувалося без деталізації та за відсутності чітких критеріїв правових механізмів регулювання у використанні й охороні земель.

У період з 23 по 27 березня 2020 року Управліннями з контролю за використанням та охороною земель, які діють у складі Головних управлінь Держгеокадастру в областях, здійснено 218 заходів державного нагляду (контролю) за використанням та охороною земель (у порівнянні з попереднім тижнем — -379, -63%), за результатами яких виявлено 177 порушень земельного законодавства. Зокрема, заходів державного контролю щодо додержання суб'єктами господарювання вимог законодавства у сфері використання та охорони земель (-275, -61%).

За вказаний період нараховано шкоду, заподіяну внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву без спеціального дозволу загальною сумою 1 898 347 грн (проти попереднього тижня -594 205 грн, -46%). У добровільному порядку відшкодовано 808 045 грн (+487 684 грн, +152%).

До органів прокуратури, органів досудового слідства направлено 21 матеріал про порушення вимог законодавства, зокрема, що містять ознаки злочинів (-16, -43%).

Найвищі показники зі здійснення заходів державного контролю показало Головне управління Держгеокадастру у Вінницькій області, що здійснило 27 заходів державного нагляду, за результатами яких виявило 31 порушення земельного законодавства. Нарахована шкода, заподіяна внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок тощо, склала 213 859 грн, відшкодовано у добровільному порядку — 204 961 гривню.

Вважається, що ефективна державна земельна політика є невід'ємною частиною державного управління соціально – економічним розвитком країни, вона забезпечує важливі умови розвитку інфраструктури економіки та життєдіяльності суспільства, відіграє важливу роль у наповненні державного та місцевого бюджетів.

За сучасних умов системної трансформації суспільних відносин необхідність формування раціональних механізмів державного управління використанням ЗГСП зумовлена такими чинниками: по – перше, це стратегічні ресурси держави; по-друге, земельні ресурси формують просторовий базис соціально-економічного розвитку, головний засіб виробництва в сільському та лісовому господарстві; по-третє, земельні ресурси являють собою природну, скарбницю мінерально - сировинних ресурсів для розвитку національної промисловості та економіки; по – четверте, це середовище формування національних багатств України, що перебуває під особливою охороною держави. Означене підтверджує

важливість та значення регулювання земельних відносин та використання земельних ресурсів, необхідність удосконалення теоретичних і методичних положень щодо управління земельними ресурсами.

Необхідно зазначити, що галузь застосування програмно – цільового підходу в управлінні досить широка, що можна побачити на прикладі великої кількості цільових програм, прийнятих Кабінетом Міністрів України. Щодо цільових програм, то вони стосуються підвищення ефективності управління земельними ресурсами, раціонального використання землі та її охорони, але на тепер такі програми на державному рівні в Україні не розроблені.

Чинний Земельний кодекс України не відтворює і не розвиває положень ст.13 Конституції України щодо реалізації права власності на землю українського народу. Цей кодекс закріплює іншу юридичну модель реалізації права власності на землю порівняно з конституційними імперативами щодо права власності на землю українського народу. У ч. 1 ст. 13 Конституції України передбачено, що «Земля ... та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією».

Людська діяльність у сфері матеріального та нематеріального виробництва пов'язана із землею, що забезпечує виконання окремих функцій. Для підприємства, відмінних від аграрної сфери, слугує просторовим операційним базисом, місцем для розміщення будівель, виробничих, матеріальною умовою та головним засобом виробництва. Унікальність земельних ресурсів галузі сільського господарства зумовлює необхідність виокремлення специфічного МДУ ЗГСП, який включає формування, систематизацію, оброблення та аналіз інформації про кількісні, якісні, майнові дані земельних ділянок для забезпечення раціонального землекористування, моніторингу якісних характеристик ґрунтів тощо.

Реформування земельних відносин – процес складний. Він охоплює всі галузі економіки та сфери суспільства, тим самим визначаючи роль і місце земельної реформи в загальній системі соціально – економічних перетворень. Завдання врегулювання земельних відносин є одним із найважливіших завдань економічних реформ, що здійснюються в Україні. Саме від політики у сфері земельних відносин залежить і успіх соціально – економічних перетворень, стабільність та безпека держави. Сучасна земельна реформа в Україні покликана вирішити проблеми, пов'язані з державною та приватною власністю на землю, шляхом встановлення оптимального режиму приватизації, створення необхідних умов для розвитку ринку землі, раціонального й ефективного використання земельних ресурсів.

Таким чином, увагу слід приділити розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення нормативно – правової бази державного управління ЗГСП в умовах завершення земельної реформи та реалізації положень Угоди про Асоціацію з ЄС. У площині удосконалення законодавчого регулювання необхідно: ініціювати внесення змін до Закону України « Про засади державної регіональної політики» стосовно реалізації інноваційної складової формування МДУ ЗГСП. В організаційно – методичному форматі слід при підготовці плану заходів щодо реалізації Державної стратегії регіонального розвитку та інших актів формування регіональної політики використовувати підходи до гармонізації загальнодержавних, регіональних і місцевих інтересів у форматі удосконалення адміністративного регулювання господарських відносин у системі МДУ ЗГСП (взаємодія центрального, регіонального та локального рівнів).

Список використаних джерел

1. Боклаг В.А. Формування та розвиток державної політики у сфері управління земельними ресурсами України : дис. ... д-ра наук з держ. Упр. : 25.00.02 / Боклаг Валентина Андріївна. – Запоріжжя, 2015. – 423с.

2. Ковальський М.Р. Модернізація механізмів державного управління земельними ресурсами України / М. Р. Ковальський // Наук. Розвідки з держ. Та муніцип. Упр. – 2015. - №1. – С. 172 – 184

3. Титаренко Т. Г. Стратегія формування та реалізації державної політики регулювання земельних відносин в Україні / Т. Г. Титаренко // Держава та регіони. Сер. «Державне управління». – Запоріжжя : Класич. Приват. Ун-т, 2015. - №2(50). – С. 40-45

Науковий керівник – Альбещенко О.С. кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет